

Ignacy Dec

"Epistemologiczne założenia ontologii Christiana Wolffa", Bogusław Paź, Wrocław 2002 : [recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 10/2, 155-156

2002

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Bogusław Paż, *Epistemologiczne założenia ontologii Christiana Wolffa*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002, ss. 312

Niniejsza pozycja książkowa jest nieco zmienioną wersją rozprawy doktorskiej napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Karola Bala w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Wrocławskiego. Autor monografii odbył studia magisterskie z zakresu filozofii na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (1987-1993). Tam też pod kierunkiem o. prof. dr. hab. Mieczysława Alberta Krąpca napisał pracę magisterską. Obecnie jest młodszym pracownikiem naukowym w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Wrocławskiego, gdzie rozwija w tamtejszym środowisku filozoficznym problematykę klasycznej filozofii bytu.

Praca autora składa się z dwóch głównych części, poświęconych kolejno epistemologii i ontologii Christiana Wolffa. W ramach części pierwszej autor zajmuje się głównie epistemologicznymi zasadami ontologii niemieckiego myśliciela. Omawia tu przejętą przez Wolffa kartezyjską metodologię, następnie myślenie i refleksję jako podmiotowo-poznawczą bazę ontologiczną oraz reprezentację jako epistemologiczne pryncypium jego ontologii. W części drugiej dokonuje najpierw wstępnej charakterystyki ontologii Wolffa. Następnie omawia jej zasady oraz syntezę ontologiczną i jej uwarunkowania.

Autor na przestrzeni całej rozprawy ukazuje Chrystiana Wolffa jako myśliciela, który doprowadził esencjalizację ontologii do najwyższego stopnia, kontynuując stanowisko epistemologiczne Kartezjusza. Wolff przyjął prymat świadomości przed bytem transcendentnym. Jego zdaniem, przedmiotem poznania ludzkiego nie jest byt obiektywnie istniejący, ale jego reprezentacja obecna w świadomości. Ów zwrot od bytu do jego reprezentacji jest wywołany obecnością refleksyjnie ukonstytuowanej poznawczej zasady *cogito*. Zatem sam podmiot poznający, a ściślej: obecna w nim świadomość wypełniona ideami, jest pierwszym przedmiotem ludzkiego poznania, a nie byt zewnętrzny w stosunku do niego. Byt więc uczynił Wolff w poznaniu nie punktem wyjścia, ale punktem dojścia. Autor rozprawy wykazuje jednak, że ten cel jest poznawczo nieosiągalny, gdyż przy obraniu pojęciowej reprezentacji bytu za punkt wyjściowy podmiot poznający zostaje zamknięty w sferze znaków. Poznanie ludzkie zatem nie informuje nas o bycie, a jedynie o jego znakowej reprezentacji obecnej w świadomości. Stąd też wolffiańska epistemologia w stosunku do epistemologii arystotelesowsko-tomistycznej ma charakter idealistyczny.

Sygnalizowana rozprawa autora jest pozycją wysoce specjalistyczną. Dla zwykłych czytelników może uchodzić za pozycję trudną. Jednakże dla dzisiejszych badań historyczno-filozoficznych ma ona dużą wartość, tym bardziej że jest napisana precyzyjnym, specjalistycznym językiem. Znakomite świadectwo o niej złożył o. prof. Mieczysław Albert Krąpiec, gdy w recenzji wydawniczej napisał: „Książka Bogusława Paza na temat ontologii Wolffa jest wybitnym osiągnięciem filozoficzno-poznawczym dotyczącym swego rodzaju przełomu kultury europejskiej. Ontologia Christiana Wolffa stanowi jakby centralny punkt zwrotny w dziejach uniwersyteckiego nauczania filozofii. Zawiera przy tym wiele myślowych wątków ze starożytności, średniowiecza i współczesnych Wolffowi myślicieli, które

należało wykryć i uznać ich funkcjonowanie w jego wielkim systemie ontologii. Bogusław Paż dokonał tego znakomicie”.

Opierając się na świadectwie tak kompetentnego recenzenta – myśliciela, należy skonstatować, że monografia Bogusława Pazia stanowi wielkie osiągnięcie i wzbogacenie polskiej myśli filozoficznej w dziedzinie badań nad filozofią Christiana Wolffa.

ks. Ignacy Dec

Ks. Ignacy Dec, *Siejba słowa*, tom VII: *Ku integralnej prawdzie. Homilie do środowiska akademickiego*, Wrocław 2002

„Blask prawdy jaśnieje we wszystkich dziełach Stwórcy, w szczególności zaś sposób w człowieku, stworzonym na obraz i podobieństwo Boga (por. Rdz 1,26): prawda oświeca rozum i kształtuje wolność człowieka, który w ten sposób prowadzony jest ku poznaniu i umiłowaniu Pana”. Tymi słowami rozpoczyna Ojciec Święty Jan Paweł II encyklikę *Veritatis splendor*. Tej właśnie prawdzie, która oświeca rozum i kształtuje wolność człowieka poświęcił ks. prof. dr hab. Ignacy Dec, rektor Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu, siódmy już tom swoich homiletycznych rozważań w znanej serii *Siejba słowa*. Tom ten zatytułowany jest: *Ku integralnej prawdzie*, i został dedykowany społeczności akademickiej naszego miasta w 300-lecie Wydziału Teologicznego we Wrocławiu.

Niniejszy tom zawiera homilie, jakie wygłosił ks. Rektor do środowiska akademickiego. Są one zebrane w trzech częściach. Pierwsza z nich zawiera homilie wygłoszone do wrocławskiego środowiska naukowego. Mamy tutaj dwie grupy rozważań: homilie wygłoszone do pracowników nauki oraz homilie do całych społeczności akademickich.

Druga część homilii zawartych w siódmym tomie *Siejby słowa* to homilie wygłoszone do młodzieży akademickiej Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu. Jest to część najobszerniejsza i zawiera cztery działy: homilie do młodzieży studiów stacjonarnych, do słuchaczy studiów zaocznych, do absolwentów PWT i do słuchaczy Kolegiów oraz Studiów Podyplomowych.

W kolejnej, trzeciej części autor umieścił homilie okolicznościowe, wygłoszone do różnych gremiów kościelnych i świeckich, mających związek z nauką i kulturą. W czterech działach ks. I. Dec publikuje tutaj homilie do ludzi nauki i kultury, homilie do alumnów MWSO we Wrocławiu, homilie do słuchaczy Studium Społecznego Akcji Katolickiej oraz homilie do absolwentów PWT, którzy po ukończeniu studiów spotykali się w murach wrocławskiej uczelni.

W homiliach umieszczonych w VII tomie *Siejby słowa* odbija się bardzo wyraźnie zatroskanie Ks. Rektora PWT we Wrocławiu o formację duchową członków kierowanej przez niego wspólnoty akademickiej. Czas przeżywany wspólnie podczas liturgii przed pełnią Prawdy, Dobra i Piękna, kiedy są prowadzone także rozważania na temat słowa Bożego, jest dla ks. I. Deca świadectwem, że w uczelni teologicznej nie tylko mówi się „o Bogu”, ale mówi się też „do Boga”.

Środowisko akademickie otrzymało w omawianej publikacji ogromny materiał ku refleksji nad prawdą. Odkrywanie prawdy to wyzwanie najbardziej godne człowieka, bo